

P. i. naročnikom ob novem letu.

Iz srca se radujem, da nese po dolgem pričakovanju in mnogem trudu naš „Dom in Svet“ dragim Slovencem novoletni pozdrav v taki obliki, kakoršne sem si davno želel. Ko si v svoji hiši uredil vse tako, kakor ti najbolj ugaja, sedeš zadovoljen, oddahneš se in rečeš: Hvala Bogu! — Ne morem dovolj izraziti veselja, ne morem opisati čustva, ki me navdaja ob tej priliki. Bil sem malega lista mnogokrat vesel — čemu bi tajil, sicer bi ga ne bil izdajal! — a zadovoljen nisem bil nikdar. Tudi danes nisem zadovoljen popolnoma, vendar se je nekako ustavilo hrepenenje po drugačni obliki in drugačni uravnavi. In česa sem vesel? Ali lista? Ali dragih naročnikov in drugih prijateljev? Ali samega sebe? Kaj vprašam, zaradi česa sem vesel —, kaj treba to vedeti meni, kaj treba drugim! Dovolj, da morem iz veselega srca klicati vsem znancem: Srečno, veselo novo leto!

Ne tajim, da sili med to cvetje srčne radosti trnje strahu in skrbi zastran bodočnosti. Saj nima naš list nobene zavarovalnice, ki bi ga lahko otela nesreče, kakoršna je zadela že mnoge liste. Najmanj bi se čudil taki nesreči dandanes med Slovenci. Res je naš list v mnogih ozirih srečen, in njegov urednik izreka na tihem dan za dnevom zahvalo mnogim listovim prijateljem, ki so podpora tej sreči: toda prav tako ga tiščé mnoge nepovoljnosti, katerih sam ne more odpraviti in ne premagati. Tolaži se s tem, da tudi težave morajo biti, ker je tako bilo in tako bo vedno.

Vendar slep bi bil, ko bi ne videl marsičesa pri nas, kar ni da bi moralo biti. Ne sodim nikogar, ne očitam nikomur, pač pa prosim, prav nujno in iskreno prosim nekaterih stvari.

1. Ločimo, kolikor se dá, osebo in stvar! Ne bodimo nasprotni dobri stvari, če smo nasprotni osebi. Prav tako pa kažimo vedno ljubezen do osebe, če še tako ostro in odločno pobijamo njeno delo in načelo. Seveda treba, da to umeva tudi nasprotnik. Nikar naj nihče ne misli, da ga hoče kak ocenjevalec kar uničiti, če se ne vjema z njegovimi nazori. Slobode nam treba, pravega slobodnega mišljenja, da ne vežemo niti sebe, niti drugih v spono. Z besedo „dušna sloboda“ pa ne izražam nič drugega, kakor potrpežljivost in ravnodušnost, katera dela naš značaj res sloboden.

2. Občinstvo, ki čita časopise, zlasti politične, prosim, naj premisli to-le resnico: Časopisi so večinoma podobni povekševalnim in barvanim steklom. Kar pogledamo skozi steklo,

kaže se nam vsaj nekoliko drugače, kakor je v resnici. Časopisi — seveda ne vsi — imenujejo marsikaj hudobno ali zlobno, v čemer ni niti najmanjše hudobije; malenkostno stvar opisujejo tako, kakor bi bila velika; delom podtikajo slabe namene, kjer jih ni itd. Človek, ki rad in verno bere časopise, ki ne misli sam o tisti stvari, ima naposled do cela napačne misli. Zato morda sovraži ljudi, ki niso vredni sovrašstva, marveč so vredni ljubezni in spoštovanja. Ali pa ima ljudi za dobre in častitljive, ki si niso pridobili nikake časti. Torej svetujem vsem čitateljem časopisov, naj čitajo previdno, umno in razsodno. Res je mnogo dobrih časopisov, ki se trudijo, da pišejo po vesti, toda pomislimo, da je treba za dnevnikarje pisati hitro, in tako se lahko vrinejo zmote in nepremišljene stvari. Torej naj nihče ne prodá slobode svojemu časopisu. Zlasti pa premislimo, kakšno je uredništvo: ravna-li vestno in skrbno, ali ne. Kdor gleda na to, umeva mnogo bolje istinite razmere, in ne udaje se nepotrebni nevolji.

3. Ogibajmo se vsigdar vsega, kar bi škodovalo našemu narodu. Včasih si mislim: Koristiti svojemu narodu ne morem mnogo, zato pa vsaj škodovati nečem nikakor. Rajši denimo pero iz roke in idimo na izprehod, kakor da bi pisali strastne članke zoper nasprotnika. Ne vzbujajmo v narodu sovrašstva ali razdvojenosti!

4. Zlasti pa prosim tebe, mila naša mladina, vneaj se za prave vzore in ne zapravljaj močij s praznimi rečmi! Vsi pravimo: Delajmo za narod! Prav, a treba zato pripravljati in učiti se. Naša mladina dela že s tem za narod naš, da se pridno uči. Ako se sliši in piše po svetu: Slovenski dijaki so nadarjeni, pridni, vzgledni: tedaj je to največja čast za naš narod. Zato bi jaz, ko bi mogel, prosil vsakega dijaka posebej, naj se trudi neumorno, da bode kdaj tudi zmožen koristiti svojemu narodu. Da, dijaštvo ima velik pomen za naš narodni razvoj, bodisi na dobro ali na slabo stran. Bog nam da, da se mladina ne izneveri onim vzorom, ki morejo jedini biti za nas vodniki in smotri.

5. Vljudno prosimo verne Slovence, naj vendar ne škodujejo dobri stvari in sami sebi s tem, da nas imenujejo premalo katoliške ali odločne, in kar je enakih izrazov. Ne gledé na to, da ne smemo bližnjika slabo soditi, rečem naravnost in tudi odločno, da se ne dam od katerega koli pisatelja ali dopisnika učiti, kaj je katoliško. Saj ne pišem šele od včeraj za katoliško-narodno stvar. Sapienti sat! Če pa priznavajo tudi „nasprotniki“, da se strinjajo

z našimi dokazi, ali mislimi, ali načinom pisanja, tedaj ni to žalostno znamenje. S tem kažejo, da sprejemajo spravo, da se dadó prepričati. Recimo, da imam opraviti s kakim krivovercem. Po božji milosti bi bil uspeh morda ta, da bi oni rekli: „Spoznavam, prav učite.“ Kaj bi rekli o tem pripoznanju? Da sem postal sam krivoverec? Da sem se udal nasprotniku? Zakaj bi pa ne priznali, da se je zmotenec premislil? Sam sebi ne pridevam nobene zasluge ne za to, ne za ono; ne pričakujem hvale, ne bojim se graje: dokler bom pisal, pisal bom po vesti in resnici, z milostjo božjo trdno držeč se katoliških nauk, a milo ravnaoč z vsakomer. Ali nima dobro časopisje tega namena, da pouči zlasti zmotence?

6. Vse Slovence skupaj pa prosim najbolj tega, da bi se trdno oklepali naše katoliške vere, ki je za nas jedina prava vodnica tukaj, in rešiteljica za večnost. Naj se vendar ne dadó motiti, češ ta in ta duhovnik mi ni všeč, tako katoličanstvo ni zame. Osebe so danes, jutri jih ni; danes smo duhovni tukaj, jutri smo tam; kmalu nas ne bode in ne bodemo nikomur na potu: a vera — ne naša, ampak božja — ta ostane

na veke. Prav, če komu tako-le ugaja: Naj me zaničuje in ponižuje, a nauk, božji nauk, ki sem se ga tudi jaz učil, kakor se ga učé drugi, ta nauk naj vsprejme!

Take prošnje imamo ob novem letu, ponižne in skromne.

Za darilo pa prinaša današnja številka na dveh polah berila, a na platnicah mnogo obetov, ponavljajoč vse to, kar smo rekli v „vabilu“ konec lanskega leta.

Danes niso prišli na vrsto vsi oddelki, a pridejo v drugih številkah. Morda se zdé komu naši sestavki kratki. A niso krajši, kakor lani, ampak daljši. To pomislite, kako gost je tisek, koliko večji je prostor! V obče bi skoro rekli, da ni manj tvarine tukaj na dveh polah, kakor je je bilo lani na treh.

Slovenske družine, ve sadike našega narodnega življenja, sprejmite našega gosta pod svojo streho, saj je zadovoljen z malim, zvest vam bode vedno in priden! Sedaj vas bode nedolžno razveseljeval, sedaj poljudno poučeval, pa krotko in pohlevno. Nikogar ne želimo nadlegovati, pač pa si pridobiti pri mnogih ljubezni.

Uredništvo.

Cena „Dom in Svet“-u za l. 1894. je: 4 gld. 20 kr. za celo leto; 2 gld. 10 kr. za pol leta; 1 gld. 5 kr. za četrt leta. Za dijake: 3 gld. 40 kr. za celo leto; 1 gld. 70 kr. za pol leta; 85 kr. za četrt leta. Posamezne številke, kolikor se jih utegne oddati, so po 20 kr. — Nujno prosimo, naj nam vendar č. naročniki naznanjajo premembe v naslovu, selitve itd. Upravništvo ne more po časopisih iskati prememb. Prosimo tudi, naj reklamujejo č. naročniki vsaj v 14 dneh, in sicer v odprtem pismu, brez poštné znamke; a v pismu ne smé biti drugih poročil in na naslovni strani zunaj treba, da stoji: „Reklamacija“.

Umetne priloge nismo mogli priložiti 1. številki t. l., ker se nam je lani zaradi tega pogubilo veliko izvodov 1. številke, in smo imeli zato le škodo. Ali bodemo mogli dati tudi letos jednako prilogo, kakor bi radi, videli bodemo pozneje iz števila naročnikov.

Upravništvo.

Književni glasnik.

Slovenska knjiga v cirilici.

„Poezije dohtarja Franceta Prešerna.“ Drugi snopič: Balade, romance in legende. (Str. 33 do 88.)

Hrvaške knjige.

Ladislav Z. Ladanjski: „Crte i slike.“ Zagreb. Tiskom Dioničke tiskare 1893. Cena 70 kr. 8°. Str. 181.

„Crtice iz primorskoga malogradskega života.“ Napisao ih J. Draženović. Cijena im 80 nvč. U Senju 1893. Tiskarski zavod H. Luštera. 8°. Str. 217.

F. M. Dostojevski: „Zapisci iz mrtvog doma.“ S ruskega preveo Stjepan Lukić. U

Zagrebu. Knjižara Jugosl. Akademije. Knjižara dioničke tiskare 1891, 8°. Str. 346. Cena 1 gld. 20 kr.

„Bitka na krbavskom polju“ (11. rujna g. 1493). U spomen četiristagodišnjice toga događajaja. Istorijska rasprava. Napisao Ferdo Šišić. U Zagrebu. Knjižara Dioničke tiskare. Knjižara Jugoslav. akademije 1893. Cena 40 kr. 8°. Str. 47.

Češka knjiga.

„Sborník historického kroužku.“ Majetník, nakladatel a vydavatel družstvo „Vlast“. Odpovědný redaktor František Zdráhal. Seštit 2. Rok. 1893. V Praze. Tiskem Cyrillo-Methodějské knihtiskárny (V. Kotrba). 1893. Cena 70 kr. 8°. Str. 111.